"How we live is so far removed from how we ought to live": Machiavelli's contemporaneity

Interviu realizat de Jozef Matula

Jozef Matula: *Niccolò Machiavelli – Italian Renaissance political philosopher and statesman, secretary of the Florentine republic- is a well-known figure in European intellectual history. Niccolò Machiavelli displays the vital mind of the man who wrote the first work of modern political science, The Prince (Il Principe). His most famous work brought him a reputation as an immoral cynic, an intriguer or an unscrupulous schemer. To be "Machiavellian" meant "following the methods recommended by Machiavelli in preferring expediency to morality; practicing duplicity in statecraft or in general conduct; astute, cunning, intriguing" (Oxford English Dictionary). Is Machiavelli's Prince the archetype of manipulativeness, callousness, and indifference to morality, and as Bertrand Russell said "a handbook for gangsters"?*

Georgios Steiris: The relationship between ethics and politics was a major issue among ancient and medieval thinkers. Apart from the ancient Greeks and the Romans, numerous authors from the Sassanid, the Chinese, the Mughal, the Byzantine and the Arabic milieu articulated their views on the heated subject of the relationship between ethics and politics. Although the predominant view was that the emperor, the prince or the political agent in general should be a virtuous person, and that his rulership should be defined by a set of traditional virtues, the discussion about immorality or amorality in politics was always there, – even as a counter exemplar. In Thucydides, Plato, Aristotle, Polybius and Plutarch the discussion of political evil is vividly present. If you read these texts inversely, you are in a field similar to that of Machiavelli's. The reading of Machiavelli's *Prince* as the archetype of evil, of manipulativeness, callousness and indifference to morality, is an old one, albeit not the only one. Namely, Francis Bacon, Rene Descartes, Baruch Spinoza, Jean-Jacques Rousseau, among others, perceived Machiavelli's ideas in a more or less positive way, and praised the usefulness of his perspective. Machiavelli's work is definitely not "a handbook of gangsters". It is a break point in the history of political thought, since within the long tradition of Mirrors of Princes

Machiavelli operated like Oscar Wilde with his *Picture of Dorian Gray*. Machiavelli's prince looks at the mirror and sees his true face, as well as to what extent active engagement in politics transforms his self.

J. M.: *How would you describe Machiavelli's impact on the history of political thought?*

G. S.: In the fifteenth chapter of the *Prince* Machiavelli gives us the impression that he was fully aware of the novelty of his political thought. In spite of the fact that some modern scholars attempted to diminish his novelty, and presented him as a continuator of 15th century humanist politics, the reception of his work proves that people were shocked by his proposal. The impact of his thought is deep and highly influential. First of all, the publication of his works brought forth the discussion about the role and the limits of virtues in everyday politics. Moreover, he opened a frank discussion that lasts. Later thinkers and politicians attempted to interpret his texts in various ways, feeding the scholarly discussion and the public debate. Machiavelli facilitated later thinkers by giving them the opportunity to openly discuss the *arcana imperii*. Rousseau proposed that Machiavelli, while pretending to have given valuable lessons to kings, he in fact educated the people. As a result, the *Prince* is the book of the democrats. For my part, I think that, despite Machiavelli's real intentions, his ideas disclosed the real nature of politics. Furthermore, Machiavelli triggered a wide discussion among experts about the relation of ethics and politics and the limitations of it.

J. M.: *What do you feel is the most significant aspect of this work (Il Principe)?*

G. S.: The most significant aspect of *The Prince* is the shift toward political empiricism. He states that "It remains now to see what ought to be the rules of conduct for a prince towards subjects and friends. And as I know that many have written on this point, I expect I shall be considered presumptuous in mentioning it again, especially as in discussing it I shall depart from the methods of other people. But, it being my intention to write a thing which shall be useful to him who apprehends it, it appears to me more appropriate to follow up the real truth of the matter than the imagination of it; for many have pictured republics and principalities which in fact have never been known or seen, because how one lives is so far distant from how one ought to live, that he who neglects what is done for what ought to be done, sooner effects his ruin than his preservation; for a man who wishes to act entirely up to his professions of virtue soon meets with what destroys him among so much that is evil". Machiavelli was adamant that the political discourse should focus on the question of how politics is conducted and not how it

should be conducted. According to him, the failure of empires and republics was due to the fact that previous political thinkers attempted to answer the wrong question. By neglecting experience, they failed, since the bond between "ought" and "is" is quite fragile'.

J. M.: *Machiavelli's works are sometimes said to have contributed to the negative connotations of the words politician and politics. What do you think of this opinion?*

G. S.: I think it is an exaggeration. The bad reputation of politics and politicians is an ancient story. Aristophanes, in his comedies, heavily criticized the politicians. Later, Roman comedy writers followed in his footsteps. Even Augustine launched a fervent attack on earthly politics. I would rather say that Machiavelli contributed to the opposite: he showed to people that the political actors could not act differently, if they wanted to succeed and benefit the citizens and the state. The politician should dirty his hands, so as to feed the people. You cannot make a cake without dirtying your hands. As a result, Machiavelli defends the politicians against common claims and beliefs.

J. M.: *What do you think Machiavelli would make of contemporary politics?*

G. S.: I think that Machiavelli would have been disappointed by the fact that in our days there is a lack of leadership, while political actors, as well as legislation prove the dependence of politics on ethics, which is the main cause of inefficiency in the public sphere. In addition, the foundation of politics upon ethics restrains liberty, which was Machiavelli's constitutive ideal. I think that Machiavelli would be very anxious about the very survival of the so-called Western World, because, according to him, it is almost impossible to repulse states that do not respect the traditional Western set of rules and virtues by following these rules and virtues. If you want to survive, you have to reply in the same way or to impose on those your own rules and virtues.

J. M.: *Many people talk about Machiavelli's philosophy as a negative approach to authority or leadership. What do you think about the so-called "amorality" of Machiavelli's Prince?*

G. S.: I could agree with the term "amoral", which is more accurate than the term "immoral". Namely, Machiavelli, in certain parts of his writings, held that the politician, when the situation gets tough, should not care about the set of typical virtues, as it was known and established in the pre-modern world. Following these virtues would be a drag, and would prevent the safeguarding of his *stato*, as well as the welfare of the state. We would say that he was an early positivist,

because he supported the separation of ethics and politics, breaking a tradition of centuries. However, he was not a radical positivist. He admitted that "it is necessary for a prince wishing to hold his own to know how to do wrong, and to make use of it or not according to necessity…. And I know that everyone will confess that it would be most praiseworthy in a prince to exhibit all the above qualities that are considered good". Being virtuous is necessary for a politician in ordinary situations, but not in extraordinary ones.

J. M.: *How was Machiavelli received and interpreted by Greek thinkers from the 17th century onwards?*

G. S.: According to my knowledge, the first Greek thinker who referred to Machiavelli was the Patriarch Kallinikos III (+1726). In his *Narratio brevis* Machiavelli and his followers are listed among the evil doers and disciples of Satan. Later Neocles Kazazes (1878), professor of Law at the National and Kapodistrian University of Athens, commented on the Florentine's views. Kazazes, while acknowledging Machiavelli's amorality, thought of Machiavelli as a great patriot, whose main concern was the safeguarding of his *patria*. Kazazes suggested to his audience to read the *Prince* as a political, not an ethical, treatise. The first and foremost duty of the politician is to safeguard and promote the interest of his homeland, despite the cost. In the 20th century the most perspicacious treatise on Machiavelli was written by Panagiotes Kondyles, who largely reproduced Meinecke's views on the Florentine political thinker.

„Cum trăim este atât de departe de cum ar trebui să trăim”: contemporaneitatea lui Machiavelli

Interviu realizat de Jozef Matula

Jozef Matula: *Niccolò Machiavelli – filozof politic și om de stat renascentist italian, secretar al Republicii florentine- este o figură bine-cunoscută în istoria intelectuală europeană. Niccolò Machiavelli etalează mintea vitală a celui care a scris prima lucrare de știință politică modernă, Principele (Il Principe). Cea mai faimoasă lucrare a sa i-a adus reputația de cinic imoral, de intrigant sau de intrigant fără scrupule. A fi „machiavelic” însemna “a urma metodele recomandate de Machiavelli de a prefera oportunitatea în detrimentul moralității; a practica duplicitatea în arta statului sau în comportamentul general; viclean, șiret, intrigant” (Oxford English Dictionary). Este Prințul lui Machiavelli arhetipul manipulării, al insensibilității și al indiferenței față de moralitate și, așa cum spunea Bertrand Russell, “un manual pentru gangsteri”?*

Georgios Steiris: Relația dintre etică și politică a fost o problemă majoră în rândul gânditorilor antici și medievali. În afară de grecii antici și de romani, numeroși autori din mediul sasanid, chinez, mogul, bizantin și arab și-au articulat opiniile pe tema fierbinte a relației dintre etică și politică. Deși opinia predominantă era aceea că împăratul, prințul sau agentul politic în general ar trebui să fie o persoană virtuoasă, iar guvernarea sa ar trebui să fie definită de un set de virtuți tradiționale, discuția despre imoralitate sau amoralitate în politică a fost mereu prezentă, – inclusiv ca un contraexemplu. La Tucidide, Platon, Aristotel, Polibiu și Plutarh, discuția despre răul politic este prezentă în mod viu. Dacă citiți aceste texte în sens invers, vă aflați într-un domeniu similar cu cel al lui Machiavelli. Lectura Prințului lui Machiavelli ca arhetip al răului, al manipulării, al insensibilității și al indiferenței față de moralitate, este una veche, deși nu este singura. Și anume, Francis Bacon, Rene Descartes, Baruch Spinoza, Jean-Jacques Rousseau, printre alții, au perceput ideile lui Machiavelli într-un mod mai mult sau mai puțin pozitiv și au lăudat utilitatea perspectivei sale. Opera lui Machiavelli nu este cu siguranță “un manual al gangsterilor”. Ea reprezintă un punct de ruptură în istoria gândirii politice, întrucât în cadrul lungii tradiții a oglinzilor prinților Machiavelli a operat precum Oscar Wilde cu al său Tablou al lui Dorian Gray. Prințul lui

Machiavelli se uită în oglindă și își vede adevărata față, precum și în ce măsură implicarea activă în politică îi transformă sinele.

J. M.: *Cum ați descrie impactul lui Machiavelli asupra istoriei gândirii politice?*

G. S.: În cel de-al cincisprezecelea capitol al *Principelui*, Machiavelli ne dă impresia că era pe deplin conștient de noutatea gândirii sale politice. În ciuda faptului că unii cercetători moderni au încercat să-i diminueze noutatea și l-au prezentat ca pe un continuator al politicii umaniste din secolul al XV-lea, receptarea operei sale dovedește că oamenii au fost șocați de propunerea sa. Impactul gândirii sale este profund și extrem de influent. În primul rând, publicarea operelor sale a scos la iveală discuția despre rolul și limitele virtuților în politica de zi cu zi. Mai mult, el a deschis o discuție sinceră care durează. Gânditorii și politicienii de mai târziu au încercat să interpreteze textele sale în diverse moduri, alimentând discuția academică și dezbaterea publică. Machiavelli i-a facilitat pe gânditorii de mai târziu, oferindu-le posibilitatea de a discuta deschis despre *arcana imperii*. Rousseau a propus că Machiavelli, deși pretindea că a dat lecții valoroase regilor, de fapt a educat poporul. Ca urmare, *Principele* este cartea democraților. În ceea ce mă privește, cred că, în ciuda intențiilor reale ale lui Machiavelli, ideile sale au dezvăluit adevărata natură a politicii. Mai mult, Machiavelli a declanșat o amplă discuție între experți cu privire la relația dintre etică și politică și la limitele acesteia.

J. M.: *Care credeți că este cel mai semnificativ aspect al acestei lucrări (Il Principe)?*

G. S.: Cel mai semnificativ aspect al operei *Principele* este trecerea spre empirismul politic. El afirmă că „Rămâne acum să vedem care ar trebui să fie regulile de conduită ale unui principe față de supuși și prieteni. Și cum știu că mulți au scris despre acest punct, mă aștept să fiu considerat prezumțios dacă îl menționez din nou, mai ales că, discutându-l, mă voi îndepărta de metodele altora. Dar, fiind intenția mea de a scrie un lucru care să fie util celui care îl va înțelege, mi se pare mai potrivit să urmăresc adevărul real al problemei decât imaginația ei; pentru că mulți au imaginat republici și principate care, de fapt, nu au fost niciodată cunoscute sau văzute, pentru că modul în care trăiește cineva este atât de departe de modul în care ar trebui să trăiască, încât cel care neglijează ceea ce se face pentru ceea ce ar trebui făcut, își provoacă mai curând ruina decât conservarea; pentru că un om care dorește să acționeze în întregime conform cu profesiile sale de virtute întâlnește curând ceea ce îl distruge printre atâtea lucruri rele”. Machiavelli a fost ferm convins că discursul politic ar trebui să se concentreze pe problema modului în care se desfășoară politica

și nu pe cea a modului în care ar trebui să se desfășoare. În opinia sa, eșecul imperiilor și al republicilor s-a datorat faptului că gânditorii politici anteriori au încercat să răspundă la o întrebare greșită. Neglijând experiența, aceștia au eșuat, deoarece legătura dintre „ar trebui" și „este" este destul de fragilă".

J. M.: *Se spune uneori că operele lui Machiavelli au contribuit la conotațiile negative ale cuvintelor politician și politică. Ce părere aveți despre această opinie?*

G. S.: Cred că este o exagerare. Reputația proastă a politicii și a politicienilor este o poveste veche. Aristofan, în comediile sale, i-a criticat puternic pe politicieni. Mai târziu, scriitorii de comedii romane i-au călcat pe urme. Chiar și Augustin a lansat un atac fervent la adresa politicii pământești. Aș spune mai degrabă că Machiavelli a contribuit la contrariul: le-a arătat oamenilor că actorii politici nu puteau acționa altfel, dacă doreau să aibă succes și să fie în beneficiul cetățenilor și al statului. Politicianul trebuie să-și murdărească mâinile, pentru a hrăni poporul. Nu poți face o prăjitură fără să-ți murdărești mâinile. Drept urmare, Machiavelli îi apără pe politicieni de pretențiile și credințele comune.

J. M.: *Ce părere credeți că ar avea Machiavelli față de politica contemporană?*

G. S.: Cred că Machiavelli ar fi fost dezamăgit de faptul că în zilele noastre există o lipsă de leadership, în timp ce actorii politici, precum și legislația dovedesc dependența politicii de etică, care este principala cauză a ineficienței în sfera publică. În plus, întemeierea politicii pe etică restrânge libertatea, care era idealul constitutiv al lui Machiavelli. Cred că Machiavelli ar fi foarte îngrijorat de însăși supraviețuirea așa-numitei lumi occidentale, deoarece, potrivit lui, este aproape imposibil să respingi statele care nu respectă setul tradițional de reguli și virtuți occidentale, urmând aceste reguli și virtuți. Dacă vrei să supraviețuiești, trebuie să răspunzi în același mod sau să le impui acestora propriile reguli și virtuți.

J. M.: *Mulți oameni vorbesc despre filozofia lui Machiavelli ca despre o abordare negativă a autorității sau a conducerii. Ce părere aveți despre așa-numita „amoralitate" din Principele lui Machiavelli?*

G. S.: Aș putea fi de acord cu termenul „amoral", care este mai precis decât termenul „imoral". Și anume, Machiavelli, în anumite părți ale scrierilor sale, susținea că politicianul, atunci când situația devine dificilă, nu ar trebui să se preocupe de setul de virtuți tipice, așa cum era cunoscut și stabilit în lumea premodernă. Urmarea acestor virtuți ar fi o corvoadă și ar împiedica salvgardarea statului său, precum și bunăstarea statului. Am putea spune că a fost un pozitivist timpuriu, pentru că a susținut separarea eticii de politică,

rupând o tradiție de secole. Cu toate acestea, nu a fost un pozitivist radical. El a admis că „este necesar ca un principe care dorește să se mențină să știe cum să facă rău și să se folosească sau nu de acest rău în funcție de necesitate.... Și știu că toată lumea va mărturisi că ar fi foarte lăudabil ca un principe să prezinte toate calitățile de mai sus, considerate bune”. A fi virtuos este necesar pentru un politician în situațiile obișnuite, dar nu și în cele extraordinare.

J. M.: *Cum a fost receptat și interpretat Machiavelli de către gânditorii greci începând cu secolul al XVII-lea?*

G. S.: După cunoștințele mele, primul gânditor grec care s-a referit la Machiavelli a fost patriarhul Kallinikos al III-lea (+1726). În lucrarea sa *Narratio brevis*, Machiavelli și adepții săi sunt enumerați printre făcătorii de rele și discipolii lui Satana. Mai târziu, Neocles Kazazes (1878), profesor de drept la Universitatea Națională și Kapodistriană din Atena, a comentat opiniile florentinului. Kazazes, deși recunoștea amoralitatea lui Machiavelli, îl considera pe Machiavelli un mare patriot, a cărui principală preocupare era salvgardarea patriei sale. Kazazes a sugerat publicului său să citească *Principele* ca pe un tratat politic, nu etic. Prima și cea mai importantă datorie a politicianului este de a proteja și promova interesele patriei sale, în ciuda costurilor. În secolul al XX-lea, cel mai perspicace tratat despre Machiavelli a fost scris de Panagiotes Kondyles, care a reprodus în mare parte opiniile lui Meinecke despre gânditorul politic florentin.

POLIS

REVISTĂ DE ŞTIINȚE POLITICE

Volum IX, Nr. 3 (33), Serie iunie-august 2021